

การละเมิด

ละเมิดคืออะไร :

ละเมิดคือ การกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อต่อบุคคลภายนอกโดยผิดกฎหมายเป็นเหตุให้เขา (ผู้ถูกกระทำ)เสียหายแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดีทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี กฎหมายถือว่าผู้นั้นทำละเมิดจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดนั้น (ป.พ.พ.ม. 420)

สรุปการกระทำใดจะเป็นละเมิดต้องประกอบด้วยหลัก 3 ประการ

1. กระทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย

ซึ่งหมายถึงการประทุษกรรม กระทำต่อบุคคลโดยผิดกฎหมายด้วยอาการฝ่าฝืนต่อความหมายที่ห้ามไว้ หรือละเว้นไม่กระทำในสิ่งที่กฎหมายบัญญัติให้กระทำหรือคนมีหน้าที่ตามกฎหมายจะต้องกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อเป็นต้นว่า ฆ่าเขาตาย, ทำร้ายร่างกายเขา, ขับรถโดยประมาทชนคนตายและทรัพย์สินของเขาเสียหาย ฯลฯ

2. กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

กระทำโดยจงใจ คือการกระทำโดยรู้สำนึกและในขณะที่เดียวกันก็รู้ว่าจะทำให้เขาเสียหายเช่น เจตนาฆ่า หรือเจตนาทำร้าย ฯลฯ อย่างไรก็ดีการกระทำโดยจงใจในเรื่องละเมิดถือหลักเบาบางกว่าทางอาญาสำหรับอาญานั้นต้องกระทำโดยรู้สำนึกในการที่ทำและในขณะที่เดียวกันผู้กระทำต้องประสงค์ต่อผลหรือยอมเสี่ยงเห็นผลด้วยส่วนจงใจในเรื่องละเมิดบางกรณีไม่ผิดในทางอาญาแต่เป็นละเมิดต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่เขา เช่น จำเลย รื้อห้องน้ำ ห้องครัวซึ่งโจทก์ปลูกถ่ายออกไปนอกที่เช่าของวัดโดยวัดต้องการจะขุดคูได้บอกให้โจทก์รื้อแล้วโจทก์ไม่ยอมรื้อการที่จำเลยรื้อแล้วกองไว้หลังบ้าน โจทก์มิได้เจตนาชั่วร้ายทำให้ทรัพย์สินของโจทก์อันตรายเสียหายไม่ เป็นความผิดฐานทำให้เสียหายแต่เป็นละเมิด เพราะรู้ว่าแล้วว่าการรื้อนั้นจะทำให้ทรัพย์สินของโจทก์เสียหาย (ฎีกาที่ 1617-1618/2500)

คำว่าประมาทเลินเล่อในทางแพ่งหมายถึงความถึงการกระทำที่ขาดความระมัดระวังจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายนั้นและหมายความถึงการไม่ป้องกันผลที่เกิดขึ้นโดยประมาทเลินเล่อแม้ตนเองไม่ได้กระทำให้เกิดผลนั้นขึ้นระดับความระมัดระวังของบุคคลต้องถือระดับบุคคลธรรมดา

ตัวอย่างเช่น นาย ก. ขับรถยนต์ไปในถนนที่มีคนเดินจ่อแฉด้วยความเร็วและไม่ได้ให้สัญญาณแตรแล้ว เจ็บชนถูกคนเดินถนนได้รับบาดเจ็บตั้งนี้ถือว่า นาย ก. กระทำละเมิดโดยประมาทเลินเล่อ

3. ทำให้บุคคลอื่นเสียหาย

โดยปกติผู้กระทำต้องรับผิดชอบเฉพาะการกระทำของตนแต่อย่างไรก็ดีในเรื่องละเมิดถ้าได้มีการกระทำละเมิดร่วมกันหรือแม้มิได้ร่วมแต่เป็นผู้ยงส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการกระทำละเมิดดังนี้บุคคลเหล่านี้จะต้องร่วมกันรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายนั้น (ป.พ.พ.ม. 432)

ในบางกรณีแม้จะไม่ได้ร่วมกระทำละเมิดหรือยุยงส่งเสริมหรือช่วยเหลือในการกระทำละเมิดแต่กฎหมายบัญญัติให้ต้องร่วมผิดกับผู้ละเมิดได้แก่กรณีต่อไปนี้

3.1 นายจ้างจะต้องรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งการละเมิดซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่นายจ้างนั้น (ป.พ.พ.ม. 432)

เรื่องนายจ้างต้องรับผิดชอบร่วมกับลูกจ้างในผลละเมิดซึ่งเกิดจากการกระทำในทางการที่จ้างนี้มีกรณีที่ผู้เสียหายพึงต้องระมัดระวังคือ อย่าตัดสินใจประนีประนอมยอมความกับลูกจ้างเพราะถ้าประนีประนอมยอมความกับลูกจ้างไปแล้วนี่อันเกิดจากมูลละเมิดก็ระงับสิ้นไปเพราะสัญญาประนีประนอมยอมความเกิดขึ้นใหม่ตามสัญญาอันเป็นเหตุให้นายจ้างพ้นจากความรับผิดผู้เสียหายจะต้องฟ้องนายจ้างให้ร่วมรับผิดในมูลหนี้ละเมิดก็ไม่ได้เพราะหนี้ละเมิดระงับไปแล้วจะฟ้องให้รับผิดตามสัญญาประนีประนอมก็ไม่ได้ เพราะนายจ้างมิได้เป็นคู่สัญญาถ้าลูกจ้างไม่มีทรัพย์สินจะชำระหนี้ ผู้เสียหายก็สูญเสียไปจึงเป็นเรื่องที่ต้องระมัดระวังอย่างยิ่งทางแก้ในเรื่องนี้ต้องให้นายจ้างตกลงเป็นคู่สัญญาประนีประนอมยอมความร่วมกับลูกจ้างโดยมีบุคคลค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญาด้วย

3.2. ตัวการต้องรับผิดชอบกับตัวแทนในผลละเมิดซึ่งตัวแทนได้กระทำไปภายในขอบอำนาจแห่งฐานะตัวแทน (ป.พ.พ.ม. 429)

3.3 บิดามารดาของผู้เยาว์หรือผู้อนุบาลของผู้วิกลจริตจะต้องร่วมรับผิดในผลละเมิดที่ผู้เยาว์หรือผู้วิกลจริตกระทำเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแก่หน้าที่ดูแลแล้ว (ป.พ.พ.มาตรา 429)

3.4. ครูอาจารย์ นายจ้างหรือบุคคลอื่นซึ่งรับดูแลบุคคลผู้ไร้ความสามารถอยู่เป็นนิตย์ หรือชั่วคราวจะต้องรับผิดชอบกับผู้ไร้ความสามารถในการละเมิดซึ่งเขาได้กระทำลงในระหว่างที่อยู่ในความดูแลของตน ถ้าหากพิสูจน์ได้ว่าครูบาอาจารย์นายจ้างหรือบุคคลอื่นมิได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร (ป.พ.พ.ม. 430)

3.5 เจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ฝ่ายที่ต้องเสียหายอันเกิดจากสัตว์ เว้นแต่พิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงรักษาตามชนิดและนิสัยของสัตว์หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่นหรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นย่อมจะเกิดขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น (ป.พ.พ.ม. 433)

อนึ่งการกระทำให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหายนี้ มีหลักในการวินิจฉัยความรับผิดว่าให้พิจารณาว่าบุคคลนั้นได้กระทำความผิดกฎหมายหรือไม่และความเสียหายเกิดจากการกระทำผิดนั้นหรือไม่ถ้าบุคคลนั้นทำผิดกฎหมายและเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายบุคคลนั้นก็ต้องรับผิดจากฐานละเมิด

ตัวอย่างเช่นจำเลยแจ้งให้กำนันจับรถยนต์บรรทุกของโจทย์ยึดไว้ 39 วัน โดยจำเลยหาว่านางเน้ยเป็นคนร้ายลักขีวที่บรรทุกอยู่ในรถยนต์ของ โจทย์ทั้งๆที่คนรถของ โจทย์ได้แจ้งให้จำเลยทราบแล้วว่ารถคันนี้เป็นของโจทย์เพียงแต่มารับจ้างไม่เกี่ยวข้องกับขีวเปลือกที่จำเลยกับนายเน้ยได้เถียงสิทธิกันขออย่ายึดรถไว้ จำเลย

ไม่ยอมกลับแจ้งให้กำนันยึดรถของโจทก์ไว้ ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าจำเลยเป็นผู้ยื่นขอให้กำนันเป็นผู้ยึดรถซึ่งมิใช่ของ นายเนี้ยผู้ต้องหามาเป็นของกลางโดยความจำเป็นและเป็นการแก้งโจทก์โดยไม่สุจริต การกระทำของจำเลยเป็น การละเมิดต่อโจทก์จำเลยต้องรับผิดชอบ (ฎีกาที่ 1447 /2503)

ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด :

ค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากการละเมิด ซึ่งที่ได้รับความเสียหายจะพึงได้รับนั้นถ้าตกลงกันไม่ได้ก็ต้อง ดำเนินการฟ้องร้องต่อศาลศาลจะเป็นองค์กรกำหนดค่าสินไหมทดแทน โดยจะวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และ ความร้ายแรงแห่งการละเมิด (ป.พ.พ.ม. 438)

หลักทั่วไปโดยปกติค่าสินไหมทดแทนได้แก่การคืนทรัพย์สินอันผู้เสียหายต้องเสียไปเพราะการละเมิด หรือใช้ราคาทรัพย์สินรวมทั้งค่าเสียหายอันพึงบังคับให้ใช้เพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันได้เกิดขึ้นนั้นด้วย

ตัวอย่าง เช่น นาย ก. ลักเอารถจักรยานยนต์รับจ้าง ราคา 50,000 บาท ของนายข. ไปรถคันนี้ นาย ข. นำออก วิ่งรับจ้าง ได้วันละ 200 บาท ดังนี้ค่าสินไหมทดแทนคือ นายก. ต้องคืนรถจักรยานยนต์ให้แก่ นาย ข. ถ้าคืนไม่ได้ ต้องใช้ราคา 50,000 บาทแก่นายข. และนาย ข. ยังมีสิทธิเรียกค่าเสียหายวันละ 200 บาทตั้งแต่วันละเมิดจนถึง วันฟ้องพร้อมทั้งค่าดอกเบี้ยตั้งแต่วันละเมิดจนถึงวันชำระหนี้ได้ด้วย

บางกรณีกฎหมายกำหนดค่าสินไหมทดแทนไว้โดยเฉพาะดังนี้

1. ค่าสินไหมทดแทนในกรณีที่ทำให้เขาถึงตายผู้ทำละเมิดต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนดังนี้

- (1) ค่าปลงศพและค่าใช้จ่ายอันจำเป็นอย่างอื่น เช่น ค่ารถบรรทุกศพ ค่าโลงศพค่าธรรมเนียมที่ต้อง จ่ายให้วัด ค่าดอกไม้ค่าใช้จ่ายในการบำเพ็ญกุศล
- (2) ค่าขาดไร้อุปการะต้องเป็นกรณีค่าขาดอุปการะตามกฎหมายเช่นบิดามารดามีหน้าที่อุปการะเลี้ยง คุบุตรผู้เยาว์บุตรมีหน้าที่อุปการะเลี้ยงคูบิดามารดา เป็นต้น
- (3) ค่าขาดแรงงานถ้าผู้ตายมีความผูกพันตามกฎหมายจะต้องทำการงานให้เป็นคุณแก่ บุคคลภายนอกแก่ครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของบุคคลภายนอกผู้ทำละเมิดจะต้องชดใช้ค่าขาดแรงงานให้แก่ บุคคลภายนอกด้วย
- (4) ถ้ายังไม่ตายทันที เรียกค่ารักษาพยาบาล และค่าประโยชน์ทำมาหากินได้เพราะ ไม่สามารถ ประกอบการงานได้

2. ค่าสินไหมทดแทนในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยผู้ทำละเมิดต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้แก่ผู้เสียหาย

- (1) ค่ารักษาพยาบาลและค่าใช้จ่ายอันจำเป็น
- (2) ค่าขาดประโยชน์ทำมาหากินได้ในระหว่างเจ็บป่วย

- (3) ค่าเสียหายเพื่อการที่เสียความสามารถประกอบกรงาน ทั้งเวลาปัจจุบันและอนาคต เช่น ผู้เสียหายถูกทำร้ายร่างกายจนพิการ ไม่สามารถประกอบกรงานได้
- (4) ค่าเสียหายที่ขาดแรงงานในครัวเรือนหรืออุตสาหกรรมของคนภายนอก
- (5) ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน เช่น ค่าสินไหมที่ต้องตัดขาน้ำเสีย โฉมติดตัว ขาพิการ ค่าเสียอนามัยที่ต้องนอนทรมาน เป็นต้น